

Rödl & Partner

Verta žinoti

Naujas finansinės apskaitos įstatymas. Kas keičiasi?

1. Straipsnio autorė

Julija Šeršniova, „Rödl & Partner“ Apskaitos skyriaus vadovo pavaduotoja

2. Straipsnio pavadinimas

Naujas finansinės apskaitos įstatymas. Kas keičiasi?

3. Įžanga

2021 m. lapkričio 23 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė LR Buhalterinės apskaitos įstatymo pakeitimo įstatymą. Iki šiol galiojantis Buhalterinės apskaitos įstatymas per visą laikotarpį buvo keistas minimaliai, todėl ir jo nuostatos akivaizdžiai sustabarėjusios ir neatitinkančios šių dienų situacijos. Vykstant su apskaitos sritimi susijusiems kompiuterizavimo ir skaitmenizavimo procesams, atsirado būtinybė iš esmės peržvelgti ir atnaujinti visą įstatymą. Šis pokytis turėtų būti viena iš efektyvių priemonių, prisidedančių prie skaidrumo ir duomenų patikimumo užtikrinimo.

4. Tekstas

Naujoji įstatymo redakcija, kurioje numatyta nemažai pokyčių ir nuostatų atnaujinimų, įsigalios šį pavasarį – nuo gegužės 1 dienos. Nuspręsta pakeisti pagrindines sąvokas: pavadinimas „Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas“ keičiamas į „Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas“. Savo ruožtu, sąvoka „buhalterinė apskaita“ keičiama į „finansinė apskaita“, o „vyriausiasis buhalteris (buhalteris)“ tampa

Rödl & Partner

„apskaitą tvarkančiu asmeniu.“ Kadangi profesijų klasifikatoriuje lieka tiek buhalterio ir apskaitininko, tiek finansininko pareigybės, pačioms įmonėms bus leidžiama apsispręsti dėl buhalterio pareigų apibrėžimo. Atnaujintame įstatyme taip pat nebeliks termino „buhalterinė pažyma“ bei reikalavimo tvirtinti sąskaitų planą. Juridinio asmens vadovas galės nuspręsti dėl svarbos, kaip turėtų būti dokumentuojamos dingusios sąskaitos bei koks būtų tokio dokumento pavadinimas ir kas jį turėtų pasirašyti.

Buhalterinės apskaitos įstatymo pakeitimai yra susiję su kasdienėmis ūkinėmis operacijomis: nuo pirminių dokumentų – iki apskaitos registru, taip pat aprašoma įrašo apskaitos registre apimtis bei išvardijami konkretesni apskaitos registrams taikomi reikalavimai. Tampa privalomi apskaitos registrai: turi būti sudaroma didžioji knyga, o jeigu subjektas atlieka grynųjų pinigų operacijas, privalu sudaryti grynųjų pinigų apskaitos registrą. Taip pat nurodoma, kad „ūkinės operacijos turi būti užregistruojamos ūkinės operacijos dieną arba iškart po to, kai yra galimybė tai padaryti, bet ne vėliau kaip iki ataskaitų parengimo dienos“; Be to, „Apskaitos dokumentai parengiami ūkinės operacijos metu arba jai įvykus ar pasibaigus ir pateikiami (išsiunčiami) gavėjui nedelsiant, ne vėliau kaip iki kito mėnesio 10 dienos po įvykusios ar pasibaigusios ūkinės operacijos dienos“. Šuo metu galiojančiame įstatyme nurodyta, kad „apskaitos dokumentai surašomi ūkinės operacijos ir ūkinio įvykio metu arba jiems pasibaigus ar įvykus“ bei „apskaitos registruose ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių duomenys užregistruojami ne vėliau kaip iki kito mėnesio 30 dienos“.

Su tam tikromis išimtimis nebelieka reikalavimo pasirašyti apskaitos dokumentų ir apskaitos registru, jei užtikrinamas informacijos apie įrašo taisymą atsekamumas.

Taip pat nemažai dėmesio skiriama apskaitos tvarkymo ir organizavimo procesų skaitmenizavimui ir elektroninių apskaitos dokumentų naudojimui. Elektroninis apskaitos dokumentas suprantamas kaip „apskaitos dokumentas, parengtas, perduotas ir gautas tokiu elektroniniu formatu, kuris sudaro galimybę jį apdoroti automatinio ir elektroniniu būdu“. Atnaujintame įstatyme nurodyta, kad Lietuvos Vyriausybės nustatyta tvarka subjektai, dalyvaujantys viešuosiuose pirkimuose, palaipsniui turės pereiti prie elektroninių apskaitos dokumentų teikimo, o viešojo sektoriaus subjektai ir kiti subjektai, kurie yra perkančiosios organizacijos, tokius dokumentus priimtų ir apdorotų naudodamiesi informacinės sistemos „E. sąskaita“ priemonėmis. Be to, nebus privaloma saugoti elektroninių apskaitos dokumentų, kai jie pateikti į informacinę sistemą „E. sąskaita“ arba, laikantis tam tikrų reikalavimų, – į veiklos valdymo informacinės sistemas. Aki vaizdu, kad pokyčiai dėl skaitmenizavimo proceso įgyvendinimo yra neišvengiami, nors iki šiol dar nemažai dokumentų gaunama ir atspausdinama popieriuje. Todėl šie pakeitimai ilgainiui sudarys sąlygas pereiti vien prie skaitmeninių dokumentų ir įrašų.

Naujoje įstatymo redakcijoje naikinamas ribojimas juridinio asmens vadovui tvarkyti apskaitą. Tai savo ruožtu prisideda prie verslo sąlygų gerinimo ir lankstumo didinimo. Tačiau reikia turėti omenyje, kad tai jokiū būdu neatleidžia nuo būtinybės apskaitą tvarkyti pagal teisės aktus.

Atnaujintame įstatyme pakankamai aiškiai apibrėžtos apskaitos organizavimo bei tvarkymo užduotys. Tuo tarpu, šiuo metu galiojančiame teisės akte nėra detaliai nurodyta, kurios funkcijos priskirtos prie apskaitos organizavimo, o kurios – prie apskaitos tvarkymo. Atnaujintame įstatyme

Rödl & Partner

pateikiamos juridinio asmens vadovo, kuris organizuoja subjekto apskaitą, funkcijos bei pareigos, tarp jų paminėta ir tai, jog vadovas turi užtikrinti galimybę apskaitos duomenis į valstybės informacinę sistemą – išmaniąją mokesčių administravimo informacinę sistemą (i.MAS) – teikti standartinėje apskaitos duomenų rinkmenoje. Apskaitą tvarkantys asmenys pagal naują įstatymą savo ruožtu turi nusistatyti apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės tvarką ir jos laikytis. Tačiau tai gali sukelti papildomą administracinę naštą mažoms apskaitos įmonėms, nes, nepaisant įmonės dydžio, ji turės sudaryti sau rašytinę tvarką.

Naujoje įstatymo redakcijoje nebėra privaloma apskaitos politika, bet atsiranda vidaus kontrolės sąvoka. Įmonės vadovas parengtoje vidinėje tvarkoje turės nustatyti taisykles dėl registrų bei dokumentų sudarymo bei pasirašymo terminų, dėl prieigų prie apskaitos sistemų bei registrų apsaugos priemonių taikymo (pavyzdžiui, slaptažodžiai, jų keitimas, prijungimai prie duomenų bazių ir pan.), taip pat inventorizacijos tvarkos bei dokumentų bei duomenų saugojimo tvarkos.

Nebelieka reikalavimo privačiame sektoriuje laikytis privalomos inventorizacijos: turto ir įsipareigojimų sąskaitų likučiai būtų pagrindžiami inventorizacijos duomenimis vadovo nustatytu periodiškumu ir atvejais, išskyrus tuos atvejus, kai inicijuojamas nemokumo procesas arba priimamas sprendimas dėl subjekto likvidavimo, reorganizavimo arba pertvarkymo. Taigi pareiga atlikti inventorizaciją lieka, tačiau atsirado galimybė ją atlikti pagal įmonės vadovo patvirtintą tvarką.

Apskritai, naujosios redakcijos įstatymas, be abejonės, turės įtakos tiek fizinių, tiek ir juridinių asmenų finansinei apskaitai bei metinių finansinių ataskaitų sudarymui, nes greta buhalterinės apskaitos įstatymo yra priimti ir lydimieji įstatymų pakeitimai.